

Uluslararası Marmara Lisansüstü İletişim Öğrencileri Kongresi-5: “Yapay Zekâ ve Geleceğimiz: Aile, Çocuk ve Toplum” 4-5 Mayıs 2026

Seher MİDİLLİ*

Uluslararası Marmara Lisansüstü İletişim Öğrencileri Kongresi-5, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Anadolu Ajansı ve İletişim Okulu iş birliğiyle 4-5 Mayıs 2026 tarihlerinde Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi ev sahipliğinde düzenlenmiştir. İlk kez 2014 yılında Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi bünyesinde yalnızca kendi öğrencilerine açık bir sempozyum olarak hayata geçirilen Uluslararası Marmara Lisansüstü İletişim Öğrencileri Kongresi, zaman içinde gösterdiği gelişimle dikkat çekmektedir. 2017, 2018 ve 2019 yıllarında Türkiye’nin dört bir yanından başvurulara kapılarını açan etkinlik, ulusal bir kongre kimliğine kavuşmuştur. Lisansüstü düzeyde akademik üretim yapan genç araştırmacıların düşünsel gelişimlerine katkıda bulunmak, akademik yazım ve sunum becerilerini güçlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bu bilimsel buluşma, Akademik Gelişim Koordinatörlüğü’nün yürütücülüğünde 2025 yılında uluslararası bir platforma dönüşerek yeniden yapılandırılmış ve katılımcı profilini dünya çapından araştırmacıların katılımıyla önemli ölçüde genişletmiştir. Bu anlamda Uluslararası Marmara Lisansüstü İletişim Öğrencileri Kongresi’nin kurumsal kimlik kazanması ve uluslararası alanda tanınırlığının artmasında öncü rol üstlenen Prof. Dr. Hediyeullah Aydeniz ve Prof. Dr. Haldun Narmanlıoğlu’na şükranlarımızı sunarız. Akademik rehberlikleri ve özverili çalışmaları, kongrenin sürdürülebilir başarısının teminatı olmuştur. Geçen yılın kongre koordinatörlerinden bayrağı devralan Doç. Dr. Serkan Bayrakçı ve Dr. Öğr. Üyesi Alaattin Aslan ise bu mirası daha ileriye taşıma sorumluluğuyla beşinci kongreyi “Yapay Zekâ ve

* Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, İstanbul, Türkiye, E-posta: seher.midilli@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2064-5562

How to cite this article/Atıf için (APA 7): Midilli, S. (2026). Uluslararası Marmara Lisansüstü İletişim Öğrencileri Kongresi-5: “Yapay Zekâ ve Geleceğimiz: Aile, Çocuk ve Toplum” 4-5 Mayıs 2026. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 49, 409-416. <https://doi.org/10.17829/turcom.1956311>

Makale Geçmişi / Article History

Gönderim / Received: 20.05.2026 Düzeltme / Revised: XXXX

Kabul / Accepted: 23.06.2026

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Copyright © 2026 Seher Midilli

Geleceğimiz: Aile, Çocuk ve Toplum” ana başlığıyla 4-5 Mayıs 2026 tarihlerinde düzenlemişlerdir. Kongrenin 2026 yılındaki ana temasının “Yapay Zekâ ve Geleceğimiz: Aile, Çocuk ve Toplum” olarak seçilmesinin temel nedeni, dijital teknolojilerin ve özellikle yapay zekâ uygulamalarının gündelik hayatın her alanına hızla nüfuz etmesiyle birlikte bireylerin, ailelerin ve toplumların bu dönüşüme nasıl uyum sağlayacağı sorusunun giderek daha kritik bir tartışma alanı haline gelmiş olmasıdır. Yapay zekânın aile yapısından çocuk sağlığına, etik değerlerden toplumsal dayanıklılığa kadar uzanan etkileri, medya ve iletişim disiplininde yeni kuramsal ve metodolojik açımları zorunlu kılmaktadır.

Kongre, titizlikle yürütülen bir hazırlık süreciyle başlamıştır. Tüm bildiriler çift taraflı kör hakemlik sürecinden geçirilmiş ve tam metin olarak sunulularak akademik açıdan olgunlaşmaları sağlanmıştır. Kongre, üretken yapay zekâyı yalnızca bir iletişim teknolojisi olarak değil; sosyoloji, psikoloji, hukuk, etik, toplumsal cinsiyet ve çocuk çalışmaları kesişiminde ele almıştır. Bu çok boyutlu çerçeve, etkinliği salt bir medya veya dijital çalışmalar buluşması olmaktan çıkarıp, toplumsal dönüşümü anlama çabasına dönüştürmüştür. Kongre kapsamında özellikle dijital ekosistemde insan kalmak (aile, bağımlılık, sosyal politikalar), yapay zekâ ve toplumsal cinsiyet, beden, temsil, dijital ortamda çocukluk, hukuki güvenlik ve risk yönetimi ile etik, sorumluluk ve insan kalabilmek başlıklı tematik bloklar öne çıkmıştır. Bu başlıklar, yapay zekânın insani, hukuki ve varoluşsal boyutlarını gündeme taşımıştır.

Kongre 4 Mayıs 2026 tarihinde Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı ve Kongre Başkanı Prof. Dr. Mehmet Emin Babacan ile kongre koordinatörü Dr. Öğr. Üyesi Alaattin Aslan tarafından yapılan açılış konuşmaları ile başlamıştır. Açılış konuşmalarının ardından Dr. Öğr. Üyesi Alaattin Aslan’ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen “Dijital Ekosistemde İnsan Kalmak: Aile, Bağımlılık ve Sosyal Politikaların Dönüşümü” başlıklı açılış forumu gerçekleştirilmiştir. Kongrenin ana temasını oluşturan yapay zekâ, aile, çocuk ve toplum ilişkisini kapsayıcı biçimde ele alan forumda ilk olarak Maltepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Edibe Sözen Çetintaş, iletişim çalışmaları perspektifinden dijital dönüşümün birey ve toplum üzerindeki etkilerini değerlendirmiştir. Konuşmasında özellikle yapay zekânın yalnızca teknik bir araç olmadığını, aynı zamanda insanın kendini, ailesini ve toplumu yeniden tanımladığı bir yaşam ortamı haline geldiğini vurgulamıştır. Katılımcılarla birlikte yapay zekâ ve akıllı sistemlerin kurumsal otoriteleri yumuşattığı, onların içini boşalttığı noktada fikir birliğine varılmıştır. Bu bağlamda Eski Milli Eğitim Bakanı ve Eski Kültür ve Turizm Bakanı Prof. Dr. Nabi Avcı’nın 2017-2018 Öğretim Yılı Açılış Töreni dolayısıyla Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi’ni ziyareti sırasında otorite ile ilgili bir sorun alanı öngördüğü hatırlanmıştır. Avcı’nın o gün dile getirdiği öngörüler, bugün yapay zekânın kurumsal yapılar üzerindeki dönüştürücü etkisiyle yeniden gündeme gelmiştir. “Dijital ekosistemde insan kalmak” bilincinin, özellikle iletişim fakültelerinin ve üniversitelerin sorumluluğunda olduğunu belirten Sözen Çetintaş, genç araştırmacılara eleştirel ve etik bir duruş çağrısı yapmıştır. Ardından İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi ve Yeşilay Bilim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Murat Şentürk, dijital bağımlılık ekseninde önemli tespitlerde bulunmuştur. Yapay zekânın gençler tarafından bir tür psikolojik danışmanlık hizmeti olarak görüldüğünü ifade etmiş, bunun dijital teknolojilerin gençlerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayan yeni işlevler üstlendiğini gösterdiğinin altını çizmiştir. Dijital tutsaklık kavramı üzerinden gençlerin fiziksel mekânlarla kurdukları ilişkinin giderek zayıfladığına dikkat

çekmiş, bu durumun gençlerin yüz yüze sosyalleşme imkânlarını sınırlandırıdığını belirtmiştir. Bu nedenle gençlerin bir araya gelebilecekleri, kendilerini ifade edebilecekleri ve aidiyet duygusu geliştirebilecekleri sosyal, kültürel ve sportif mekânların artırılması gerektiğini vurgulamıştır. Söz konusu mekânların gençlerin dijital bağımlılık eğilimlerinden uzaklaşmalarına ve toplumsal bağlarını güçlendirmelerine katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Forumun üçüncü konuşmacısı olan Marmara Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi ve Marmara Üniversitesi Nüfus ve Sosyal Politikalar Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Mehmet Fatih Aysan ise konuyu sosyal politikalar ve demografik dönüşüm çerçevesinde değerlendirmiştir. Yapay zekânın istihdam yapısını, göç hareketlerini, doğurganlık eğilimlerini ve aile içi karar mekanizmalarını kökten dönüştürdüğünü ifade eden Aysan, bu dönüşüme ayak uydurabilecek yeni nesil sosyal politikaların acilen geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kongrenin açılış forumu, kongrenin geri kalan oturumları için güçlü bir kavramsal ve tematik zemin hazırlamış; yapay zekâ çağında aileyi, çocuğu ve toplumu korumaya yönelik bireysel, toplumsal ve politik sorumlulukları tanımlamıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Ramazan Yılmaz'ın yönettiği “Yapay Zekâ Çağında Toplumsal Cinsiyet, Beden ve Temsil” başlıklı birinci oturumda lisansüstü araştırmacılar yapay zekânın toplumsal cinsiyet, kadın temsili, dijital şiddet ve bireysel psikoloji üzerindeki etkilerini ele almıştır. Damla Su Hasançebi, *Yapay Zekâ Destekli Haber Üretiminde Kadın Temsili: Dijital Gazetecilik Üzerine Bir Söylem Analizi* başlıklı sunumunda, yapay zekâ ile üretilen haberlerde kadınların çoğunlukla mağdur ve ikincil rollerde konumlandırıldığını, algoritmaların eğitildikleri veri setlerindeki ön yargıları yansıttığını ortaya koymuştur. Leyla İlhan, *Yapay Zekâ ve Algoritmik Şiddet: Grok Kullanıcı Komutları Üzerinden Kadın Bedeninin Rıza Dışı Dijital Temsilinin Analizi* başlıklı sunumunda, Grok adlı yapay zekâ modelinin kullanıcı komutları doğrultusunda kadın bedenini rıza dışı biçimde cinselleştirebildiğini ve bu durumu “algoritmik şiddet” olarak kavramsallaştırdığını belirtmiştir. Aysun Yazıcı, *Sanal-Gerçeklik, Tüketim Kültürü ve Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Sanal Influencerlar: iamxalar Örneği* başlıklı sunumunda, yapay zekâ ile yaratılan sanal influencerların tüketim kültürünün yeni yüzleri olduğunu ve toplumsal cinsiyet rollerini yeniden ürettiğini tartışmıştır. Seçil Kılıç, *Bireysel Yalnızlığı ChatGPT ile Aşmak: Türkiye’deki Kadınlarda ChatGPT Kullanımı* başlıklı sunumunda, kadın kullanıcılar tarafından yapay zeka araçlarının bir sırdaş ve duygusal destek mekanizması olarak kullanımının kişiyi sosyal ilişkilerinden uzaklaştırabilme riski taşıdığını aktarmıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Doğan Akkaya'nın yönettiği “Dijital Ortamda Çocukluk, Hukuki Güvenlik ve Risk Yönetimi” başlıklı ikinci oturumda lisansüstü araştırmacılar yapay zekânın çocukluk dönemi üzerindeki etkilerini felsefi, teknik, hukuki ve pedagojik boyutlarıyla ele almıştır. Çağlaner Eraslan, *Dijital Özne, Yapay Zekâ ve Ailenin Geleceği: Post-Hüman Bir Toplumda Çocukluk* başlıklı çalışmasında dijital teknolojiler içinde büyüyen yeni neslin “dijital özne” olarak inşa edildiğini ve geleneksel aile yapısının dönüştüğünü ortaya koymuştur. Beyza Nur Demir, *Üretken Yapay Zekâ Karşısında Çocukların Güvenliği* başlıklı sunumunda, çocukların yapay zekâ araçlarını kullanırken karşılaşabileceği uygunsuz içerik, veri toplanması ve algoritmik manipülasyon gibi riskleri sınıflandırmıştır. Seval Torun, *Yapay Zekâ Çağında Çocukların Korunması:*

Ulusal ve Uluslararası Yapay Zekâ Mevzuatları başlıklı sunumunda, AB Yapay Zekâ Yasası, UNESCO tavsiye kararları ve KVKK gibi düzenlemeleri karşılaştırmış, çocuklara özgü hükümlerin geliştirilmeye muhtaç olduğunu tespit etmiştir. Oturumun son konuşmacısı Elif Çiğdem *Dijital Ebeveynlik ve Çocukların Dijital Güvenliği: Teorik ve Uygulamalı Yaklaşımlar* başlıklı sunumunda, ebeveynlerin çocuklarını korumak için kullanabileceği bir takım stratejileri tartışmaya açmıştır.

Prof. Dr. Azize Nilgün Canel’in gerçekleştirdiği “Yapay Zekâ, Dijitalleşme ve Geleceğin Aile Bireyi Olma” başlıklı forum, MARPAM iş birliğiyle düzenlenmiştir. Bu oturumda ailelere, psikolojik danışmanlara ve eğitimcilere yönelik öneriler sunulmuştur. Canel konuşmasında dijitalleşen dünyada “geleceğin aile bireyi” olarak çocukların hangi psikolojik ve sosyal becerilerle donatılması gerektiğini ele almıştır. Yapay zekânın aile içi iletişim, ebeveyn-çocuk bağlanması ve çocukların sosyal duygusal gelişimi üzerindeki etkileri psikolojik danışma kuramları çerçevesinde yorumlanmıştır. Dijital ebeveynlik becerileri, ekran süresinin duygusal etkileri ve yapay zekâ araçlarıyla sağlıklı sınır koyma stratejileri üzerinde durulmuştur. Canel konuşmasında dijital teknolojilerin bireyin hayatının her alanına girdiğini, özellikle ebeveynlik, eğitim ve benzeri süreçleri doğrudan dönüştürdüğünü ifade etmiştir. Yapay zekânın eğitim alanındaki yaygınlaşmasına ilişkin çeşitli veriler paylaşarak eğitimcilerin ve öğrencilerin bu araçları yoğun biçimde kullandığını aktarmıştır. Ancak yapay zekânın kontrolsüz kullanımının öğrenme süreçlerine zarar verebileceğini, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve eleştirel düşünme becerilerini zayıflatma riski taşıdığını belirtmiş; bu nedenle yapay zekânın eğitimin yerine geçen değil, eğitimi destekleyen bir araç olarak değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Ayrıca dijital teknolojiler, yapay zekâ ve robot teknolojilerinin etkisiyle geleneksel ebeveynlik pratiklerinin dönüşüm geçirdiğini vurgulamış ve bu dönüşümün psikolojik etkilerini de sorgulayarak, ilgili bilimsel araştırma bulgularına dayanarak çeşitli sonuçlara dikkat çekmiştir.

Doç. Dr. Dilara Bostan’ın yönettiği “Algoritmik Dünyada Etik, Sorumluluk ve İnsan Kalabilmek” başlıklı üçüncü oturumda insanın özü, vicdanı, sorumluluğu ve varoluşu tartışılmıştır. Hacer Özener Usta, *Maslow, Rogers, May ve Cüceloğlu Perspektifinden; Bir Algoritmik Dünyada İnsan Kalabilmek* başlıklı sunumunda, adı geçen düşünürlerin insan anlayışını algoritmik dünyaya uyarlayarak “insan kalmanın” psikolojik temellerini sorgulamıştır. Pınar Yücel ve Elif Çaylan, *Dijital Vicdanın İnşası, Yapay Zekâ Ortamında Çocuklarda Merhamet ve Etik Bilincinin Dönüşümü* başlıklı ortak sunumlarında, yapay zekâ ile büyüyen çocuklarda merhamet ve vicdan duygusunun dönüşümünü ele alarak dijital vicdan erozyonu kavramını öne çıkarmıştır. Burcu Biter, *Hannah Arendt’in Sorumluluk ve Yargı Kuramı Çerçevesinde “Yapay Zekâ Bakanı Diella”* başlıklı sunumunda, Arendt’in yargı ve sorumluluk kavramları üzerinden bir yapay zekâ bakanının taşıdığı riskleri tartışmıştır. Zeynep Azranur Yüksel, *Yapay Zekâ ve Dijital Din: Dijital Teolojiye Yönelik Kavramsal İhtiyaç* başlıklı sunumunda, yapay zekânın teolojik bir boyut kazanıp kazanmadığını sorgulayarak “dijital teoloji” başlığını gündeme getirmiştir. Kongrenin üçüncü oturumu yapay zekâ tartışmalarının pratik boyutlarının ötesinde, insan olmanın anlamına dair kadim soruları güncellemesi bakımından önemli bir katkı sunmuştur.

Dr. Öğr. Üyesi Ali Hasan Hamut'un yönettiği "Yapay Zekâ Ekosisteminde Ailenin Dönüşümü ve Yeni Ebeveynlik Roller" başlıklı dördüncü oturum, kongrenin ikinci gününde gerçekleştirilmiştir. Esmâ Betül Acar, *Biyolojik Olmayan Aktör: Ailenin Yeni Üyesi Yapay Zekâ* başlıklı sunumunda, yapay zekânın aile içinde biyolojik olmayan ancak etkili bir aktör haline gelişini tartışmıştır. Semay Buket Şahin, *Dijital Dadıdan Yapay Zekâya: Medya Teknolojilerinin Aile ve Çocuk Üzerindeki Dönüşen Etkileri* başlıklı sunumunda, dijital dadı uygulamalarından yapay zekâ destekli bakım teknolojilerine geçişin aile ve çocuk üzerindeki etkilerini ele almıştır. Mustafa Doğukan Başalan, *Yapay Zekâ Destekli Dijital Ekosistemlerde Ailenin Yeniden Yapılandırılması: Toplum 5.0 Perspektifinden Türk Aile Modelinin Dönüşümü* başlıklı sunumunda, Toplum 5.0 çerçevesinde Türk aile modelinin yapay zekâ ile birlikte geçirdiği dönüşümü analiz etmiştir. Beyza Nur Kılınç, *Ebeveynlik Tutumlarının Yapay Zekâ Destekli Dönüşümü ve Toplumsal Yansımaları* başlıklı sunumunda, yapay zekâ araçlarının ebeveynlik tutumlarını nasıl dönüştürdüğünü ve bunun toplumsal yansımalarını sorgulamıştır. Kongrenin dördüncü oturumu, yapay zekânın aile kurumunu ve ebeveynlik rollerini ne ölçüde dönüştürdüğünü somut örnekler ve kuramsal çerçevelerle ortaya koymuştur.

Dr. Öğr. Üyesi Oylum Tanrıöver'in yönettiği "Dijital Bağımlılık, Gençlik ve Yeni Davranış Pratikleri" başlıklı beşinci oturum, kongrenin ikinci gününde çevrim içi olarak düzenlenmiştir. Bircan Karaoglu, *Yeni Medya Çağında İletişim: Dijital Bağımlılık Türlerinin İletişim Üzerindeki Etkisi* başlıklı sunumunda, farklı dijital bağımlılık türlerinin bireylerin iletişim becerileri üzerindeki etkilerini ele almıştır. Alparslan Çakır, *Yapay Zekâ Destekli Sosyal Medya Algoritmalarının Üniversite Gençlerinin Akademik Etkileşimlerine Etkisi* başlıklı sunumunda, sosyal medya algoritmalarının üniversite öğrencilerinin akademik etkileşimlerini nasıl şekillendirdiğini incelemiştir. Kongrenin beşinci oturumunda yapay zekâ destekli dijital ortamların gençler ve ergenler üzerindeki bağımlılık yapıcı etkileri somut örneklerle ortaya konulmuştur.

Dr. Öğr. Üyesi Serhan Tezgeç'in yönettiği "Medya Üretiminde Yapay Zekâ: İçerik, Tasarım ve Söylem" başlıklı altıncı oturumu ilk konuşmacı Melike Çelik'in yapay zekâ ile üretilen video içeriklerinin kullanıcı motivasyonu ve yorumları üzerindeki etkilerini analiz ettiği *Yapay Zekâ Destekli Video İçeriklerinin Kullanıcı Motivasyonu ve Yorumları Bağlamında Analizi* başlıklı sunumu ile başlamıştır. Devamında Nurdan Akbaba, *Geleneksel ve Yapay Zekâ Destekli Tasarımların İzleyici Etkileşimi Üzerindeki Rolü: gdsh Spor Örneği* başlıklı sunumunda geleneksel tasarımlar ile yapay zekâ destekli tasarımların izleyici etkileşimi açısından farklarını gdsh Spor örneği üzerinden incelemiştir. Beyza Toprak, *Yapay Zekâ Çağında Toplumsal Dönüşüm ve Anlam Üretimi: İdiocracy Filminin Göstergebilimsel Analizi* başlıklı sunumunda yapay zekâ çağında toplumsal dönüşüm ve anlam üretimini *İdiocracy* filmi üzerinden göstergebilimsel yöntemle analiz etmiştir. Oğuz Gülleb, *Kurumsal Sınırlar ve Toplumsal Gerçeklik: Video Oyunlarında Yaş Derecelendirmeleri Üzerine Katılımcı Bir Çatışma Analizi* başlıklı sunumunda, video oyunlarındaki yaş derecelendirme sistemlerini kurumsal sınırlar ve toplumsal gerçeklik çerçevesinde ele almıştır. Oturumda medya üretiminde yapay zekâ kullanımı, video içeriklerinden tasarıma, film analizinden oyun derecelendirmelerine kadar farklı boyutlarıyla tartışılmıştır. Kongrenin

altıncı oturumu, yapay zekânın medya üretim süreçlerinde içerik, tasarım ve söylem boyutlarında yarattığı dönüşümü farklı örneklerle ortaya koymuştur.

Anadolu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yusuf Adıgüzel’in, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı ve Cumhurbaşkanlığı Eğitim Politikaları Kurulu Üyesi Prof. Dr. Yusuf Alpaydın’ın ve Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi ve Anadolu Ajansı Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Büşra Tosun Durmuş’un konuşmacı olarak yer aldıkları Doç. Dr. Serkan Bayrakçı’nın moderatörlüğünde gerçekleştirilen kapanış forumunda, yapay zekânın toplum, eğitim ve medya üzerindeki etkileri üç farklı perspektiften ele alınmıştır. Anadolu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yusuf Adıgüzel, konuşmasında “mekânsızlaşma” kavramı üzerinde durmuş, günümüzde fiziksel mekânın ötesinde dijital ortamlarda oluşan bir mekândan söz edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kültür, kimlik, bilinç ve inancın artık dijital ortamlarda şekillenmeye başladığını ifade eden Adıgüzel, bu dönüşümle birlikte toplumda bilgeliğin de dönüştüğünü, insanın kişiliğinin ve topluma bakışının sanal ortamlarda inşa edildiğini vurgulamıştır. Kültürleşmenin taşındığı mecraların artık sanal ortamlar olduğunu belirten Adıgüzel, Anderson’un “matbaa kapitalizmi” ve “hayali cemaatler” kavramlarını günümüze uyarlayarak, matbaanın zihinleri birbirine yakınlaştırdığı gibi yapay zekâ ve dijital araçların da aynı işlevi gördüğünü söylemiştir. Ancak yapay zekânın verdiği yanıtların ne ölçüde ülkemiz kültürüne ve aile yapısına uygun olduğu sorusunun gündeme geldiğini, bu noktada “veri kolonyalizmi” ve “platform kapitalizmi” kavramlarının dikkat çektiğini ifade etmiştir. Sanal dünyaya taşınırken seçici bir aklın gerekliliğine işaret eden Adıgüzel, Türkçe literatürü zenginleştirecek kurumlara, aile geleneklerine ve toplumsal değerlere uygun materyallerin sisteme entegre edilmesiyle oluşacak bir sanal hafızaya ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Aklımız karıştığında analarımıza, atalarımıza veya bilge kişilere değil yapay zekânın farklı modellerine danıştığımızı, oysa yapay zekânın bir bilgi küpü olduğunu ancak bilge olmadığını, ondan insani, vicdani ve ahlaki bir sorumluluk beklenemeyeceğini vurgulamıştır. Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı ve Cumhurbaşkanlığı Eğitim Politikaları Kurulu Üyesi Prof. Dr. Yusuf Alpaydın, konuşmasında yapay zekânın eğitimdeki rolüne odaklanmış, 2000’li yıllardan sonra pedagoji konularının ağırlık kazanmasının dünya çapında bu alanda bir kriz yaşandığını gösterdiğini belirtmiştir. Yapay zekâ araçlarının, öğrencilerin yaşadığı bazı öğrenme güçlüklerini hafifleten birtakım konfor sunduğu için yaygınlaştığını belirtmiştir. Yapay zekânın eğitimdeki rolünü dengelemek için öğretmenin mesaisini öğrenci ile daha fazla etkileşim içinde olabileceği bir süreçle dönüştürmek gerektiğini ifade etmiştir. Yapay zekânın öğrencilerin asistanı olarak teorik bilgileri öğrenmelerine yardımcı olacağını, okula geldiklerinde ise aktif öğrenme sürecinin devam edeceğini belirtmiştir. Üç saatlik bir dersin bir saatinde basılı bir metin verilip tartışılması ve anlatım merkezli bir derse dönülmesi gerektiğini, böylece dijitalleşen dünyada paramparça olan zihinlerin yeniden toparlanabileceğini sözlerine eklemiştir. Eski usul gibi görünse de bu yöntemlere geri dönmek gerektiğini, daha fazla rehberlik eden bir pedagojiye yönelmesi durumunda yapay zekânın ahlaki bir sorun yaratmaktan uzaklaşacağını vurgulamıştır. Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi ve Anadolu Ajansı Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Büşra Tosun Durmuş, konuşmasında “medyatizasyon” kavramını merkeze almıştır. Medyatizasyonun, toplumsal kurumların ve pratiklerin medyanın mantığına

göre yeniden şekillenmesi olduğunu belirten Durmuş, yapay zekâ ile birlikte bu sürecin çok daha hızlandığını ifade etmiştir. Ülkemizin yapay zekâ ve dijital dönüşüm konularında sıklıkla ithal sorunlarla karşı karşıya kaldığını, Batı merkezli teknolojilerin ve platformların kendi kültürel kodlarımıza uymayan çözümleri dayattığını ifade etmiştir. Gazetecilik alanında yapay zekâ kullanımının artmasıyla birlikte insan emeğinin ve iş gücünün giderek görünmez hale geldiğini ve birçok alanda insan iş gücüne duyulan ihtiyacın gün geçtikçe azalma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığını vurgulamıştır. Haber üretiminde yapay zekâ kullanımının hız, maliyet ve verimlilik açısından avantajlar sunduğunu ancak bu durumun gazetecilik mesleğinin geleceği açısından ciddi bir tehdit oluşturduğunu ayrıca belirtmiştir. Özellikle yerel habercilik, araştırmacı gazetecilik ve editöryal karar süreçlerinde insan unsurunun önemini koruması gerektiğini, aksi takdirde haberciliğin tamamen algoritmaların yönettiği bir mekanizmaya dönüşme riski taşıdığını ifade etmiştir. Ayrıca, yapay zekâ ile üretilen haber içeriklerinde dezenformasyon ve yanlış bilgi yayılımı riskinin arttığına, bu noktada medya kuruluşlarına ve habercilere büyük sorumluluk düştüğüne dikkat çekmiştir. Son olarak, yapay zekâ çağında gazeteciliğin dönüşümünün kaçınılmaz olduğunu ancak bu dönüşümün insanı merkeze alan etik bir çerçevede gerçekleşmesi gerektiğini vurgulamıştır. Kapanış forumu, kongre boyunca tartışılan temaları çevreleyen ve yapay zekânın eğitim, kültür, medya ve toplumsal değerler üzerindeki etkilerini farklı aktörlerin perspektifinden değerlendiren bir kapanış oturumu niteliği taşımıştır.

Bu yıl “Yapay Zekâ ve Geleceğimiz: Aile, Çocuk ve Toplum” başlıklı teması ile beşincisi düzenlenen Uluslararası Marmara Lisansüstü İletişim Öğrencileri Kongresi, yapay zekânın aile kurumunu, çocukluk deneyimini ve toplumsal yapıyı nasıl dönüştürdüğünü disiplinlerarası bir perspektifle ele almış; hem teorik hem de uygulamaya dönük önemli katkılar sunmuştur. Yapay zekânın birey, aile ve toplum üzerindeki dönüştürücü etkisini disiplinlerarası bir perspektifle ele alan kapsamlı bir akademik buluşma olarak gerçekleştirilmiştir. Yirmi birinci yüzyılda giderek ivme kazanan dijitalleşme süreçleri, algoritmaların gündelik hayatın her alanına nüfuz etmesi ve veri kapitalizminin yükselişi, bireyin özerkliğinden mahremiyetine, ebeveynlik rollerinden çocukların güvenliğine kadar pek çok alanda yeni sorun alanları yaratmıştır. Bu çerçevede, yapay zekâ teknolojilerinin insanı merkeze alan bir anlayışla yeniden değerlendirilmesi, yalnızca mühendislik ve bilgisayar bilimlerinin değil, aynı zamanda iletişim çalışmaları, sosyoloji, psikoloji, hukuk ve etik gibi disiplinlerin ortak çabasını zorunlu kılmaktadır. Kongre boyunca tartışılan dijital bağımlılık, algoritmik şiddet, dijital ebeveynlik, yapay zekâ mevzuatı ve dijital vicdan gibi kavramlar, bu dönüşümün teknik boyutlarının yanı sıra insani ve politik boyutlarını da gözler önüne sermiştir. İletişim araştırmaları açısından ise bu dönüşüm, yapay zekânın ürettiği içeriklerde toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yeniden üretilmesinden, haber üretiminde kadın temsiliyetinin sorunlu biçimlerine, sanal influencerlar aracılığıyla tüketim kültürünün yeniden inşasına kadar geniş bir sorgulama alanı açmaktadır. Kongrede yapılan sunumlardan yapay zekânın çocuklar üzerindeki etkileri göz önüne alındığında, mevcut ulusal ve uluslararası mevzuatın yetersizliği, dijital ebeveynlik becerilerinin ivedilikle geliştirilmesi gerektiği ve çocukların korunmasına yönelik yeni politikaların hayata geçirilmesinin elzem hale geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Kongrenin en dikkat çekici yanlarından biri, lisansüstü öğrencilerinin bu karmaşık ve çok boyutlu meseleleri ele

alırken gösterdikleri kuramsal derinlik ve eleştirel duruştur. Bununla birlikte, kongrede dile getirilen tespitlerin ve önerilerin, politika yapıcılar, eğitimciler, ebeveynler ve teknoloji geliştiriciler tarafından dikkate alınması, yapay zekânın insanı ikincilleştiren değil, insanı güçlendiren bir araç olarak tasarlanması yolunda atılacak adımlar için bir başlangıç noktası değeri taşıması umulmaktadır. Nihayetinde, bu kongre, yapay zekâ çağında aileyi, çocuğu ve toplumu korumaya yönelik sorumluluğun yalnızca teknoloji uzmanlarına değil, tüm toplumsal aktörlere ait olduğunu güçlü bir biçimde hatırlatmıştır.